

# Διοικητική λειτουργία μικρών οντοτήτων και Κοστολόγηση – Προσδιορισμός Κόστους Προϊόντων και Υπηρεσιών



# Βασικές αρχές διοίκησης επιχειρήσεων για μικρές οντότητες

Βασικά είδη Λογιστικής (1/4)

## Αντικείμενο της Λογιστικής Επιστήμης

Το βασικό αντικείμενο της λογιστικής επιστήμης είναι η καταγραφή και ταξινόμηση επιχειρηματικών γεγονότων, τα οποία:

- Έχουν πληροφοριακή σημασία για την διαχείριση της επιχείρησης,
- Αποτελούν βάση για την κατάρτιση προγραμμάτων δραστηριότητας,
- Παρέχουν στοιχεία για τον έλεγχο, αξιολόγηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας,
- Θεμελιώνουν την κοστολογική οργάνωση, και
- Αποτελούν τα θεμελιώδη στοιχεία για στατιστικές επεξεργασίες

# Βασικές αρχές διοίκησης επιχειρήσεων για μικρές οντότητες

Βασικά είδη Λογιστικής (2/4)

## Αντικείμενο της Χρηματοοικονομικής Λογιστικής

Αντικείμενο της Χρηματοοικονομικής Λογιστικής είναι η ταξινόμηση, η μέτρηση και η απεικόνιση των οικονομικών μεγεθών μιας επιχείρησης με σκοπό την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων και περαιτέρω η διεύρυνση, ερμηνεία και αξιολόγηση των οικονομικών καταστάσεων αυτών.

# Βασικές αρχές διοίκησης επιχειρήσεων για μικρές οντότητες

Βασικά είδη Λογιστικής (3/4)

## Αντικείμενο της λογιστικής κόστους

Οι βασικές λειτουργίες της λογιστικής κόστους είναι:

- η παρακολούθηση και διαχείριση των σταδίων παραγωγικής διαδικασίας,
- η ποσοτική μέτρηση των πρωτογενών πόρων (π.χ. αναλώσιμων υλών και χρόνου) που απαιτούνται για την παραγωγή προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών,
- ο διαμερισμός και η κατηγοριοποίηση των άμεσων & έμμεσων εξόδων κατά φορείς (κέντρα) κόστους και
- η ακριβής κοστολόγηση των παραχθέντων προϊόντων (ετοίμων, ενδιάμεσων και ετοίμων κατά το ήμισυ) και των παρεχόμενων υπηρεσιών.

# Βασικές αρχές διοίκησης επιχειρήσεων για μικρές οντότητες

Βασικά είδη Λογιστικής (4/4)

## Αντικείμενο της Διοικητικής Λογιστικής

Διοικητική λογιστική είναι ο κλάδος της λογιστικής, οποίος έχει ως αντικείμενο την παροχή λογιστικών πληροφοριών στο τμήμα της Διοίκησης της Επιχείρησης, με σκοπό την λήψη των απαιτούμενων επιχειρηματικών αποφάσεων. Η λειτουργία της διοικητικής λογιστικής ξεκινάει κατόπιν επεξεργασίας των πρωτογενών δεδομένων από τους κλάδους της Χρηματοοικονομικής Λογιστικής και της Λογιστικής του Κόστους.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Βασικές κατηγορίες κόστους (1/5)

### ❖ Ορισμός πραγματικού/ιστορικού κόστους

Το πραγματικό κόστος είναι κόστος που σχηματίζεται από στοιχεία ομαλά και πραγματικά. Το πραγματικό κόστος προσδιορίζεται και ως ιστορικό κόστος καθώς προσδιορίζεται εκ των υστέρων, μετά την πραγματοποίηση των αναλώσεων και δαπανών, δηλαδή μετά την περάτωση της παραγωγικής διαδικασίας.

### ❖ Βασικά χαρακτηριστικά του πραγματικού κόστους

- Απαλλάσσεται από υπολογιστικά έξοδα, όπως τόκους κεφαλαίων, αμοιβές επιχειρηματία και αυτασφάλιστρα
- Δεν περιλαμβάνει έξοδα με ανώμαλο χαρακτήρα, όπως έξοδα υποαπασχόλησης ή υπολειτουργίας τμήματος, υπερβολικές φύρες πρώτων υλών, έξοδα υπερημεριών και λοιπά έκτακτα και ανόργανα έξοδα.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Βασικές κατηγορίες κόστους (2/5)

### ❖ Υποκατηγορίες πραγματικού κόστους

#### • Αρχικό κόστος

Αρχικό κόστος είναι το κόστος των άμεσων υλικών και της άμεσης εργασίας που καταναλώνονται για την παραγωγή του προϊόντος ή της υπηρεσίας. Με τον όρο «Άμεσα υλικά» προσδιορίζονται οι πρώτες ή και βοηθητικές ύλες που ενσωματώνονται στο προϊόν που παράγεται και με τον όρο «Άμεση εργασία» προσδιορίζεται το πραγματικό κόστος του χρόνου εργασίας των εργαζομένων που διατίθενται για την παραγωγή του προϊόντος.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Βασικές κατηγορίες κόστους (3/5)

### ❖ Υποκατηγορίες πραγματικού κόστους

- **Κόστος μετατροπής ή κατεργασίας**

Κόστος μετατροπής είναι το κόστος που περιλαμβάνει όλα τα έξοδα (οργανικά & ομαλά) που πραγματοποιούνται κατά την μετατροπή της πρώτης ύλης σε τελικό προϊόν, ή ενός υλικού από μια μορφή σε άλλη, κατά την διάρκεια ενός σταδίου ή φάσεως κατεργασίας.

- **Κόστος παραγωγής**

Κόστος παραγωγής είναι το κόστος που πραγματοποιείται κατά την παραγωγή ενός ενδιάμεσου ή τελικού προϊόντος, ή για την μορφοποίηση του σε μια ή περισσότερες φάσεις ή στάδια παραγωγής. Το κόστος παραγωγής προκειμένου να θεωρηθεί αξιόπιστο για τη λήψη αποφάσεων πρέπει να μην περιλαμβάνει υπερβολικές ή έκτακτες φύρες, να περιλαμβάνει κυρίως άμεσα έξοδα και να έχει επιβαρυνθεί με τα αναγκαία για την παραγωγή έμμεσα έξοδα μετά από ορθό μερισμό, εφαρμόζοντας για τους μερισμούς αυτούς ορθολογικά κριτήρια. Το κόστος παραγωγής αποτελεί τη βάση για την αποτίμηση των αποθεμάτων ετοιμών ή ημιτελών προϊόντων της απογραφής τέλους χρήσεως.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Βασικές κατηγορίες κόστους (4/5)

- **Εμπορικό κόστος**

Εμπορικό κόστος θεωρείται το κόστος παραγωγής των πωληθέντων προϊόντων και το κόστος της λειτουργίας διαθέσεως.

- **Κόστος λειτουργίας διαθέσεως**

Κόστος λειτουργίας διαθέσεως είναι τα έξοδα που δημιουργούνται κατά την προώθηση, προετοιμασία και πραγματοποίηση των πωλήσεων των προϊόντων ή των υπηρεσιών. Αποτελείται από άμεσα ή ειδικά έξοδα πωλήσεων και από έμμεσα ή γενικά έξοδα πωλήσεων. Τα άμεσα ή ειδικά έξοδα πωλήσεων, επειδή πραγματοποιούνται λόγω των πωλήσεων, προσauξάνουν το κόστος παραγωγής των πωληθέντων προϊόντων ή το κόστος αγοράς των πωληθέντων εμπορευμάτων, προκειμένου να υπολογιστεί το μικτό αποτέλεσμα κατά προϊόν.

- **Κόστος λειτουργίας διοικήσεως**
- **Κόστος χρηματοοικονομικής λειτουργίας**
- **Κόστος λειτουργίας ερευνών και αναπτύξεως**

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

Βασικές κατηγορίες κόστους (5/5)

- **Κόστος ολικό ή κόστος εσόδων**

Το ολικό κόστος ή κόστος εσόδων είναι τα συνολικά έξοδα που επιβαρύνουν τα οργανικά έσοδα μιας περιόδου, δηλαδή το κόστος αυτό αποτελείται από όλα τα επί μέρους κόστη των λειτουργιών της επιχείρησης.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

Λογιστική παρακολούθηση εξόδων στη Γενική Λογιστική (1/4)

## ❖ Κατηγορίες εξόδων

- **Οργανικά έξοδα**

Οργανικά έξοδα είναι εκείνα τα οποία πραγματοποιούνται προκειμένου η επιχείρηση να έχει μια ομαλή λειτουργία και κατ' επέκταση έχουν αποκλειστικό σκοπό την πραγματοποίηση εσόδων.

- **Ανόργανα έξοδα**

Ανόργανα έξοδα είναι εκείνα τα οποία προκαλούνται από τυχαία και έκτακτα γεγονότα ή και από παραλήψεις, ανεξάρτητα από την ομαλή λειτουργία της επιχείρησης.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

Λογιστική παρακολούθηση εξόδων στη Γενική Λογιστική (2/4)

## ❖ Έξοδα κατ' είδος και κατά προορισμό

Τα έξοδα παρακολουθούνται κατά προορισμό ή κατά λειτουργία όταν αυτά καταμερίζονται στην λειτουργία για την οποία πραγματοποιήθηκαν. Αντίθετα εάν κατά την πραγματοποίηση του εξόδου αυτό καταχωρείται σε λογαριασμούς σύμφωνα με την αντικειμενική του φύση και ανεξάρτητα από τον προορισμό / λειτουργία του, τότε τα έξοδα αυτά παρακολουθούνται κατ' είδος.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

Λογιστική παρακολούθηση εξόδων στη Γενική Λογιστική (3/4)

## ❖ Λογιστική παρακολούθηση των εξόδων

Στην γενική λογιστική, τα έξοδα παρακολουθούνται σε λογαριασμούς με βάση το είδος τους (αντικειμενική φύση) και όχι με βάση τον προορισμό (λειτουργία) για τον οποίο πραγματοποιήθηκαν. Οι λόγοι που επιβάλλουν την κατ' είδος παρακολούθηση των εξόδων είναι οι παρακάτω:

- Ορισμένα έξοδα όταν πραγματοποιούνται δεν είναι δυνατόν να καταμεριστούν αμέσως στις λειτουργίες της επιχείρησης
- Κάθε έξοδο είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με κάποιο παραστατικό το οποίο δικαιολογεί την πραγματοποίησή του
- Παρέχεται η δυνατότητα σύγκρισης των ομοειδών εξόδων κατά τη διαχειριστική ή κοστολογική περίοδο
- Εξασφαλίζει τη φυσιολογική ροή του κόστους, η οποία διευκολύνει την παγιοποίηση των συστημάτων κοστολόγησης

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

Λογιστική παρακολούθηση εξόδων στη Γενική Λογιστική (4/4)

Κατά το ΕΛΓΠ η παρακολούθηση των εξόδων κατ' είδος επιβάλλεται για τους παρακάτω λόγους:

- Εξασφαλίζεται η δυνατότητα πραγματοποίησης των αναγκαίων κοστολογικών μετατροπών (εάν είναι αναγκαίες) των κατ' είδος στοιχείων του κόστους, με σκοπό την ανάθεση του σε κέντρα κόστους, λειτουργία, φορέα ευθύνης κλπ
- Επιτρέπει την παρακολούθηση του κόστους από την γένεσή του μέχρι την εξαφάνισή του
- Κάνει δυνατή, με ορισμένες προϋποθέσεις, την κατάρτιση του λογαριασμού γενικής εκμετάλλευσης με λογιστικές εγγραφές.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Στοιχεία κόστους (1/8)

Το κόστος περιλαμβάνει την αξία των στοιχείων που αναλώθηκαν κατά την διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας. Τα στοιχεία αυτά διακρίνονται σε υλικά, εργασία, υπηρεσίες τρίτων και δαπάνες κεφαλαίου και ονομάζονται συντελεστές παραγωγής

### ❖ Υλικά

Τα υλικά διακρίνονται σε εκείνα τα οποία προορίζονται να ενσωματωθούν στο έτοιμο προϊόν και σε εκείνα που προορίζονται να αναλωθούν για την λειτουργία, συντήρηση και εσωτερική παραγωγή των παγίων στοιχείων της επιχείρησης. Συνεπώς με βάση το σκοπό της αναμενόμενης χρήσης τους τα υλικά διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες:

#### • Πρώτες Ύλες

Είναι τα υλικά που συνιστούν το αντικείμενο της χρήσης / μετατροπής προκειμένου να παραχθεί κάποιο προϊόν. Η αξία των πρώτων υλών επιβαρύνει άμεσα το κόστος παραγωγής και αποτελεί το σημαντικότερο μέρος του συνολικού κόστους παραγωγής ενός προϊόντος.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Στοιχεία κόστους (2/8)

- **Βοηθητικές Ύλες**

Είναι τα υλικά τα οποία ενσωματώνονται στο προϊόν κατά την διαδικασία παραγωγής του, όμως η συμμετοχή τους στην υλική σύνθεση είναι δυσδιάκριτη. Δεδομένης της αρκετά μικρής αξίας τους δεν ωφελεί οικονομικά η παρακολούθηση των αναλώσεων στα κατ' είδος παραγόμενα προϊόντα. Συνεπώς ο καταλογισμός τους στο κόστος παραγωγής των προϊόντων γίνεται με έμμεσο τρόπο, με την χρησιμοποίηση διαφόρων κριτηρίων.

- **Υλικά Συσκευασίας**

Είναι τα υλικά τα οποία συμβάλουν προσφορά του προϊόντος στον πελάτη μετά το πέρας της παραγωγικής διαδικασίας. Συχνά, κατά την επεξεργασία των προϊόντων οι αναλώσεις των υλικών συσκευασίας δεν παρακολουθούνται στα κατ' είδος παραγόμενα προϊόντα και η αξία τους καταμερίζεται στο κόστος παραγωγής έμμεσα με την χρησιμοποίηση διαφόρων κριτηρίων. Αντίθετα, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες τα υλικά συσκευασίας διαφοροποιούνται μεταξύ τους ανάλογα με το μέγεθος των παραγόμενων προϊόντων, κυρίως το βάρος ή ο όγκος, για την ακρίβεια της κοστολόγησης επιβάλλεται οι αναλώσεις αυτών να καταλογίζονται κατά αντιστοιχία των αναγκών των παραγόμενων προϊόντων (κυτία κονσερβών ή χρωμάτων, φιάλες ρευστών προϊόντων).

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Στοιχεία κόστους (3/8)

- **Αναλώσιμα Υλικά**

Είναι υλικά τα οποία εξασφαλίζουν τις αναγκαίες συνθήκες και προϋποθέσεις για την ομαλή λειτουργία της επιχείρησης. Η αξία των αναλώσεων των αναλώσιμων υλικών συνυπολογίζεται στο κόστος παραγωγής έμμεσα με τη χρησιμοποίηση διαφόρων κριτηρίων.

- **Ανταλλακτικά Παγίων Στοιχείων**

Είναι τα υλικά τα οποία αναλώνονται κυρίως κατά την συντήρηση ή και επισκευή του πάγιου εξοπλισμού της επιχείρησης. Η αξία των αναλώσεων των ανταλλακτικών παγίων αποτελεί γενικό έξοδο για την επιχείρηση και καταλογίζονται στο κόστος παραγωγής έμμεσα με την χρησιμοποίηση διαφόρων κριτηρίων.

- **Ειδή συσκευασίας**

Είναι υλικά τα οποία δεν ενσωματώνονται στα προϊόντα κατά την παραγωγική διαδικασία, αλλά χρησιμοποιούνται κυρίως για την μεταφορά και διανομή των πωλούμενων προϊόντων στους πελάτες. Η αξία των ειδών συσκευασίας, όταν αυτά δεν είναι επιστρεπτά, δεν στο κόστος παραγωγής, αλλά βαρύνει τα έξοδα της λειτουργίας διάθεσης.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Στοιχεία κόστους (4/8)

### ❖ Έξοδα

#### ➤ Έξοδα κοστολογήσιμα

Κοστολογήσιμα έξοδα είναι αυτά που πρέπει να καταλογιστούν στις λειτουργίες της επιχείρησης (παραγωγή, διοίκηση, διάθεση, έρευνα & ανάπτυξη και χρηματοοικονομική). Τα έξοδα αυτά είναι Κοστολόγηση & Διοικητική Λογιστική οργανικά έξοδα που καταχωρούνται στην ομάδα 6 και τα οποία στο τέλος της χρήσεως θα μεταφερθούν στον λογαριασμό της Γενικής Εκμεταλλεύσεως.

#### • Κοστολογικός χειρισμός των οργανικών εξόδων

Τα οργανικά έξοδα πριν καταλογιστούν στο λειτουργικό κόστος της επιχείρησης θα πρέπει να οργανωθούν χρονικά. Η χρονική οργάνωση των εξόδων είναι επιβεβλημένη στις περιπτώσεις στις οποίες στους λογαριασμούς εξόδων δεν περιλαμβάνονται δουλεμένα έξοδα και ορισμένα έξοδα ή μέρος αυτών αφορούν την επόμενη κοστολογική περίοδο.

# ΕΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Στοιχεία κόστους (5/8)

### ❖ Κατηγορίες εξόδων

#### • Αμοιβές & έξοδα προσωπικού

Στις αμοιβές και έξοδα προσωπικού περιλαμβάνονται οι αποδοχές, οι ασφαλιστικές επιβαρύνσεις και κάθε παροχή και έξοδο που καταβάλλεται στο προσωπικό και συνδέεται με την επιχείρηση με σύμβαση μισθώσεως εργασίας. Οι επιβαρύνσεις που δημιουργούνται με την πραγματική απασχόληση του προσωπικού, βάσει της εργατικής νομοθεσίας, δεν αντιστοιχούν στους μήνες που καταβάλλονται, δηλαδή προστίθενται το δώρο Πάσχα & Χριστουγέννων, επίδομα αδείας, αποδοχές αδείας & επίσημων αργιών. Για τον προσδιορισμό των βραχύχρονων αποτελεσμάτων, αυτά τα έξοδα θα πρέπει να κατανεμηθούν σε κάθε μήνα της διαχειριστικής ή κοστολογικής περιόδου. Για την κοστολόγηση των αμοιβών και εξόδων προσωπικού απαιτούνται τα εξής στοιχεία:

- ✓ Τον χρόνο που αναλώθηκε από κάθε εργαζόμενο κατά προϊόν ή τμήμα
- ✓ Το κόστος του αναλωμένου χρόνου, βάσει του πραγματικού ημερησίου ή ωριαίου κόστους, στο οποίο περιλαμβάνεται η κανονική αμοιβή των εργαζομένων, οι προσαυξήσεις λόγω νυχτερινής ή υπερωριακής απασχόλησης, εργασία Κυριακών και αργιών και οι παρεπόμενες αμοιβές και εργοδοτικές εισφορές

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Στοιχεία κόστους (6/8)

- **Αμοιβές & έξοδα τρίτων**

Ο λογαριασμός αυτός περιλαμβάνει αμοιβές που καταβάλλονται σε τρίτους, οι οποίοι δεν συνδέονται με την επιχείρηση με σχέση εξαρτημένης εργασίας.

- **Παροχές τρίτων**

Οι επισκευές και συντηρήσεις είναι λογαριασμός που ενσωματώνεται στα έξοδα συντήρησης πάγιου εξοπλισμού της επιχειρήσεως, τα οποία επιμερίζονται στις λειτουργίες τις οποίες εξυπηρετούν τα πάγια που συντηρήθηκαν.

- **Φόροι & τέλη**

Οι φόροι που αφορούν το εισόδημα και την ακίνητη περιουσία δεν επιβαρύνουν το λειτουργικό κόστος της επιχείρησης, αλλά τα αποτελέσματα προς διάθεση.

- **Διάφορα έξοδα**

Είναι ο λογαριασμός όπου απεικονίζονται πάσης φύσεως έξοδα που δεν καταχωρούνται σε κάποιον άλλο λογαριασμό. Τα έξοδα αυτά καταμερίζονται στις λειτουργίες της επιχείρησης για τις οποίες πραγματοποιήθηκαν.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Στοιχεία κόστους (7/8)

- **Τόκοι & συναφή έξοδα**

Οι τόκοι ξένου κεφαλαίου αποτελούν οργανικό έξοδο της επιχείρησης εκτός από τους τόκους για την κατασκευή παγίων. Οι τόκοι αυτοί δεν βαρύνουν το κόστος παραγωγής των προϊόντων και το κόστος υπηρεσιών, αλλά αποτελούν κόστος της χρηματοοικονομικής λειτουργίας της επιχείρησης. Οι τόκοι υπερημερίας δεν βαρύνουν το λειτουργικό κόστος της επιχείρησης διότι λογίζονται ως ποινή για την εκπρόθεσμη εξυπηρέτηση των δανείων και ως εκ τούτου θεωρούνται ανώμαλο έξοδο.

- **Αποσβέσεις παγίων στοιχείων ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος**

Η απόσβεση αποτελεί τη μείωση της αξίας του παγίου στοιχείου που επέρχεται λόγω της χρήσης του, της παρόδου του χρόνου και της οικονομικής απαξίωσής του. Οι τακτικές αποσβέσεις ενσωματώνονται στο λειτουργικό κόστος, ενώ οι πρόσθετες αποσβέσεις δεν ενσωματώνονται στο λειτουργικό κόστος και μεταφέρονται απευθείας στα αποτελέσματα χρήσης.

- **Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως**

Οι προβλέψεις εκμεταλλεύσεως ενσωματώνονται στο λειτουργικό κόστος της επιχείρησης και βαρύνουν τις λειτουργίες εκείνες οι οποίες θα είχαν επιβαρυνθεί με τα αντίστοιχα έξοδα, αν αυτά είχαν πραγματοποιηθεί.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Στοιχεία κόστους (8/8)

### ➤ Έξοδα μη κοστολογήσιμα

Είναι τα έξοδα τα οποία δεν επιβαρύνουν το λειτουργικό κόστος της επιχείρησης. Τα έξοδα αυτά συνοψίζονται στις παρακάτω κατηγορίες:

#### • **Ανώμαλα έξοδα**

Ανώμαλα έξοδα είναι εκείνα τα οποία δεν βρίσκονται σε ομαλή σχέση με την δραστηριότητα της επιχείρησης, αλλά πραγματοποιούνται από παραλήψεις της και από έκτακτα και τυχαία γεγονότα.

#### • **Φόροι & τέλη που δεν ενσωματώνονται στο κόστος**

Φόροι που δεν βαρύνουν τις λειτουργίες της επιχείρησης, όπως ο φόρος που επιρρίπτεται στον καταναλωτή, ο φόρος εισοδήματος και οι έκτακτοι φόροι που επιβάλλονται εφ' άπαξ.

#### • **Έξοδα που αντιστοιχούν σε υποαπασχόληση της επιχείρησης**

Τα έξοδα που αντιστοιχούν στην υποαπασχόληση της επιχείρησης δεν πρέπει να επιβαρύνουν το λειτουργικό κόστος της επιχείρησης και κατ' επέκταση δεν πρέπει να κοστολογούνται. Το κόστος υποαπασχόλησης ή αλλιώς κόστος αδράνειας, επιβαρύνει τα αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως και συνήθως δεν απεικονίζεται διακριτά στα αποτελέσματα εκμετάλλευσης αλλά επιβαρύνει το κόστος λειτουργίας της διοίκησης.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Διαδικασίες κοστολόγησης (1/7)

### ❖ Κοστολόγηση

Κοστολόγηση είναι η στάθμιση των πάσης φύσεως «θυσιών», εκφρασμένες σε χρηματικές μονάδες, οι οποίες απαιτούνται για την παραγωγή ενός προϊόντος, ή υπηρεσίας, καθώς και για την εν γένει λειτουργία μιας επιχείρησης. Η κοστολόγηση είναι η διαδικασία που ακολουθείται για τον προσδιορισμό του κόστους ενός αγαθού, μιας υπηρεσίας, μια δραστηριότητας ή μιας λειτουργίας. Η λογιστική διαδικασία με την οποία προσδιορίζεται το κόστος ονομάζεται Αναλυτική Λογιστική Εκμεταλλεύσεως, επειδή ασχολείται με αναλυτικές μετρήσεις της ροής του κόστους και των αποδόσεως που γίνονται μέσα στην οικονομική μονάδα.

### ➤ Βασικοί σκοποί της κοστολόγησης

1. Ο προσδιορισμός όσο το δυνατό ακριβέστερα του αποτελέσματος της επιχείρησης
2. Η άσκηση τιμολογιακής πολιτικής
3. Ο έλεγχος της αποτελεσματικότητας της παραγωγικής διαδικασίας
4. Ο προσδιορισμός του βαθμού παραγωγικής δραστηριότητας στον οποίο η επιχείρηση επιτυγχάνει το ευνοϊκότερο κόστος

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Διαδικασίες κοστολόγησης (2/7)

### ➤ Εσωλογιστική & εξωλογιστική κοστολόγηση

- Εσωλογιστική κοστολόγηση ονομάζεται η διαδικασία προσδιορισμού του κόστους, όταν το κόστος των τελικών φορέων προσδιορίζεται με λογιστικές εγγραφές και κατ' επέκταση η μορφή του είναι ολοκληρωμένη.
- Εξωλογιστική κοστολόγηση ονομάζεται η διαδικασία προσδιορισμού του κόστους, όταν το κόστος των τελικών φορέων δεν προσδιορίζεται με λογιστικές εγγραφές και κατ' επέκταση η μορφή του είναι ατελής.

### ❖ Κόστος κατ' είδος και κατά προορισμό

Κόστος κατ' είδος ονομάζεται το κόστος που πραγματοποιείται κατά την δραστηριότητα της επιχείρησης (παραγωγική διαδικασία), του οποίου οι συντελεστές (έξοδα) κρίνονται με βάση την αντικειμενική φύση τους. Κόστος κατά προορισμό ή κατά λειτουργία ονομάζεται το κόστος κατά την δραστηριότητα της επιχείρησης του οποίου οι συντελεστές (έξοδα) κρίνονται με βάση την λειτουργία για την οποία πραγματοποιήθηκαν.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Διαδικασίες κοστολόγησης (3/7)

### ❖ Προσδιορισμός του κόστους των ενδιάμεσων & τελικών φορέων κόστους

Φορέας κόστους αποκαλείται το παραγόμενο προϊόν σε οποιαδήποτε φάση παραγωγής του. Ειδικότερα:

- τα προϊόντα που παράγονται και πρόκειται να πωληθούν στην μορφή που παράγονται. Τα προϊόντα αυτά αποτελούν τους τελικούς φορείς κόστους. Στις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών οι παρεχόμενες υπηρεσίες θεωρούνται τελικοί φορείς κόστους.
- τα προϊόντα τα οποία παράγονται σε διάφορες φάσεις ή στάδια κατεργασίας, τα οποία δεν είναι δυνατόν να πωληθούν στην κατάσταση στην οποία βρίσκονται στα διάφορα στάδια παραγωγής (ημιτελή προϊόντα). Τα προϊόντα αυτά αποτελούν τους ενδιάμεσους φορείς κόστους.
- τα έσοδα από πωλήσεις προϊόντων ή εμπορευμάτων αποτελούν τελικούς φορείς κόστους
- τα μικτά αναλυτικά αποτελέσματα πωλήσεων αποτελούν τελικούς φορείς κόστους.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Διαδικασίες κοστολόγησης (4/7)

Το κόστος των βασικών λειτουργιών της επιχείρησης επιμερίζεται στους παρακάτω φορείς κόστους:

### ✓ **Λειτουργία παραγωγής**

Αποτελείται από προϊόντα ημιτελή, προϊόντα έτοιμα, υποπροϊόντα και υπολείμματα, παραγωγή σε εξέλιξη και ιδιοπαραγόμενα πάγια ενσώματα στοιχεία.

### ✓ **Διοικητική λειτουργία**

Αποτελείται από τα μικτά αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως.

### ✓ **Λειτουργία διάθεσης**

Αποτελείται από το κόστος παραγωγής ή αγοράς των πωλούμενων κατά το μέρος των ειδικών (άμεσων) εξόδων πώλησεως και τα μικτά αποτελέσματα εκμετάλλευσης κατά το μέρος των γενικών (έμμεσων) εξόδων πώλησεων.

### ✓ **Λειτουργία ερευνών & ανάπτυξης**

Αποτελείται από το κόστος των ιδιοπαραγόμενων ασώματων ακινητοποιήσεων, τα έξοδα εγκαταστάσεως και τα μικτά αποτελέσματα εκμετάλλευσης.

### ✓ **Χρηματοοικονομική λειτουργία**

Αποτελείται από τα χρηματοοικονομικά έσοδα, το λειτουργικό κόστος διάθεσης και τα μικτά αποτελέσματα εκμετάλλευσης.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

Διαδικασίες κοστολόγησης (5/7)

## ❖ Κριτήρια καταλογισμού του έμμεσου κόστους

Για τον καταλογισμό του κόστους στα παραγόμενα προϊόντα το άμεσο κόστος μεταφέρεται απευθείας στο κόστος των φορέων κόστους. Το έμμεσο κόστος καταλογίζεται στους φορείς κόστους με χρησιμοποίηση διαφόρων κριτηρίων όπως είναι τα ακόλουθα:

- **όταν τα προϊόντα παράγονται από την αυτή κατεργασία και είναι ομοιόμορφα**

Στην περίπτωση παραγωγής ομοιόμορφων προϊόντων με την ίδια παραγωγική διαδικασία ο καταλογισμός του έμμεσου κόστους γίνεται με βάση τις ποσότητες που παρήχθησαν.

- **όταν παράγονται ποικιλίες του αυτού προϊόντος**

Στην περίπτωση αυτή κατά την οποία παράγονται περισσότερα προϊόντα με την ίδια κατεργασία αλλά με βαθμό δυσκολίας διαφορετικό από είδος σε είδος, ο καταλογισμός του έμμεσου κόστους γίνεται με την μέθοδο της ισοδυναμίας ή δυσχέρειας.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Διαδικασίες κοστολόγησης (6/7)

- **όταν τα προϊόντα παράγονται από ανομοιόμορφα στάδια κατεργασίας**

Στην περίπτωση κατά την οποία τα παραγόμενα προϊόντα διαφέρουν σημαντικά ως προς τρόπο κατεργασίας τους, ως κριτήριο καταλογισμού του έμμεσου κόστους λαμβάνεται ο χρόνος λειτουργίας της μηχανής ή των μηχανών.

- **όταν τα προϊόντα παράγονται με ομοιόμορφη κατεργασία αλλά διαφέρουν ως προς το μέγεθος της μονάδας τους**

Στην περίπτωση κατά την οποία τα προϊόντα παράγονται με ομοιόμορφη κατεργασία αλλά διαφέρουν ως προς το μέγεθος της μονάδας, ως κριτήριο καταλογισμού του έμμεσου κόστους λαμβάνεται το κοινό χαρακτηριστικό αυτών, όπως το βάρος, το εμβαδόν, ο όγκος της συνολικής παραγωγής.

- **όταν από την αυτή κατεργασία παράγονται προϊόντα που διαφέρουν ως προς τη μορφή και την κατά μονάδα αξία**

Στην περίπτωση που τα προϊόντα παράγονται από την ίδια πρώτη ύλη, και με ομοιόμορφη κατεργασία, ως κριτήριο καταλογισμού του έμμεσου κόστους λαμβάνεται η αξία των προϊόντων που παρήχθησαν.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Διαδικασίες κοστολόγησης (7/7)

### ❖ Ορθολογική επιβάρυνση του κόστους

Ορθολογική επιβάρυνση του κόστους είναι η διαδικασία με την οποία το σταθερό κόστος καταλογίζεται με βάση τη σχέση πραγματικής και κανονικής απασχόλησεως. Με την ορθολογική επιβάρυνση στο κόστος της μονάδας επιρρίπτεται το ίδιο ποσό των σταθερών εξόδων ανεξάρτητα από τις μεταβολές της απασχόλησης.

### ❖ Διαχωρισμός ημιμεταβλητού κόστους σε σταθερό και μεταβλητό

Με την αριθμητική μέθοδο αυτή συσχετίζεται το κόστος (ημιμεταβλητό) δύο επιπέδων απασχόλησης. Η σχέση μεταξύ της διαφοράς του ημιμεταβλητού κόστους προς την διαφορά της απασχόλησης προσδιορίζει το μεταβλητό κόστος ανά μονάδα απασχόλησης.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Βασικά συστήματα κοστολόγησης (1/3)

- **Συστήματα κοστολόγησης**

Το σύστημα κοστολόγησης μια επιχείρησης εξαρτάται από τον τρόπο διεξαγωγής της παραγωγής και από τα στάδια κατεργασίας που συντελούνται κατά την παραγωγική διαδικασία. Τα βασικά συστήματα κοστολόγησης είναι:

1. το σύστημα της εξατομικευμένης παραγωγής και
2. το σύστημα της μαζικής παραγωγής ή της κατά φάση κοστολόγησης.

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Βασικά συστήματα κοστολόγησης (2/3)

### ❖ Διαδικασίες που εφαρμόζονται στην κατά φάση κοστολόγηση

Στην κατά φάση κοστολόγηση, η οποία γίνεται στο τέλος της διαχειριστικής ή κοστολογικής περιόδου, εφαρμόζονται οι ακόλουθες διαδικασίες:

- Τα στοιχεία κόστους, άμεσα και έμμεσα, συγκεντρώνονται κατά διαχειριστική ή κοστολογική περίοδο και κατανέμονται κατά φάσεις ή τμήματα παραγωγής
- Η παραγωγή των ετοιμών προϊόντων κάθε κοστολογικής περιόδου παρακολουθείται ποσοτικά σε κάθε φάση παραγωγής
- Η παραγωγή σε εξέλιξη που ενδεχομένως υπάρχει κατά το τέλος της κοστολογικής περιόδου, μετατρέπεται σε ολοκληρωμένες μονάδες μετά από εκτίμηση του βαθμού κατεργασίας της (σε υλικά, εργασία, κ.τ.λ.)
- Όταν κατά την κατεργασία πραγματοποιούνται απώλειες ή καταστροφές μονάδων προϊόντων σε οποιοδήποτε τμήμα παραγωγής, οι οποίες όμως θεωρούνται κανονικές (τακτικές), το κόστος των μονάδων αυτών επιβαρύνει το κόστος των υπόλοιπων μονάδων που παραμένουν στο τμήμα αυτό, με συνέπεια να προσαυξάνουν το κατά μονάδα κόστος παραγωγής
- Όταν η παραγωγή πραγματοποιείται σε περισσότερα τμήματα, το κόστος του κάθε τμήματος μεταφέρεται στο επόμενο τμήμα και έτσι το ολικό κόστος παραγωγής του τελικού προϊόντος συγκεντρώνεται στο τελευταίο τμήμα, στο οποίο ολοκληρώνεται η παραγωγή

# ΕΝΝΟΙΑ & ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

## Βασικά συστήματα κοστολόγησης (3/3)

- Οι ποσότητες των πρώτων υλών, των βοηθητικών υλών, των υλικών συσκευασίας και των λοιπών υλικών, συγκεντρώνονται κατά φάση ή κέντρο κόστους με βάση τα «Δελτία Εξαγωγής». Τα κόστη αυτών των ποσοτήτων λαμβάνονται από το βιβλίο αποθήκης
- Το κόστος της άμεσης εργασίας συγκεντρώνεται κατά κέντρο κόστους με βάση τις αντίστοιχες μισθοδοτικές καταστάσεις, οι οποίες πρέπει να καταρτίζονται λαμβάνοντας υπόψη την κοστολογική διάρθρωση της επιχείρησης
- Στην περίπτωση κατά την οποία η μονάδα μέτρησης των πρώτων υλών δεν ταυτίζεται με την μονάδα μέτρησης των παραγόμενων προϊόντων, για τον έλεγχο της παραγωγής χρησιμοποιούνται ισοδύναμες μονάδες, ώστε η μονάδα μέτρησης της πρώτης ύλης να ταυτίζεται με την μονάδα μέτρησης του έτοιμου προϊόντος (μονάδα μέτρησης πρώτης ύλης χιλιόγραμμα και μονάδα μέτρησης ετοιμού προϊόντος το μέτρο)
- Επίσης ισοδύναμες μονάδες χρησιμοποιούνται και στην περίπτωση που η μονάδα μέτρησης των προϊόντων που παράγονται σε κάποιο κέντρο κόστους ή τμήμα παραγωγής (ενδιάμεσα προϊόντα) δεν ταυτίζεται με την μονάδα μέτρησης των προϊόντων που παράγονται σε επόμενο κέντρο κόστους ή τμήμα παραγωγής (μονάδα μέτρησης του ενδιάμεσου προϊόντος το μέτρο και μονάδα μέτρησης του τελικού έτοιμου προϊόντος το τετραγωνικό μέτρο)
- Για τον προσδιορισμό του κόστους της παραγωγής σε εξέλιξη, αυτή μετατρέπεται σε ολοκληρωμένη παραγωγή με την χρησιμοποίηση ισοδύναμων μονάδων, ανάλογα με τον βαθμό ολοκλήρωσης της κατεργασίας. Οι ισοδύναμες μονάδες καθορίζονται διαφορετικές για τις πρώτες ύλες και διαφορετικές για το κόστος μετατροπής
- Εφόσον κατά την έναρξη της κοστολογικής περιόδου υπάρχει απόθεμα παραγωγής σε εξέλιξη, θα πρέπει να έχει γίνει επιλογή μεθόδου (μέση σταθμική ή L.I.F.O.) με την οποία θα αποτιμηθούν οι μονάδες των ετοιμών προϊόντων που προήλθαν από την από την ολοκλήρωση της κατεργασίας του αποθέματος ενάρξεως της παραγωγής σε εξέλιξη